

UN MÓN FANTÀSTIC

A bans que res deixeu-nos disculpar per l'absència de cap escrit nostre en el darrer número de P.A. Les obligacions escolars ens ho impediren en gran manera. Fet aquest aclariment, passem a presentar-vos el tema d'aquest mes: **Els ecosistemes cavernícoles.**

Efectivament, el penúltim cap de setmana de maig, nou membres del G.E.U. vam baixar fins a la galeria central de les coves d'Ormini, que es troben a pocs quilòmetres de Montanissell. Doncs bé, allò que a priori pot semblar un lloc estèril i mort com són les coves, són, en realitat, uns veritables sistemes naturals que tenen unes característiques d'allò més especials i interessants. Coneguem-les!

Comencem parlant de les condicions físiques d'una gruta de dimensions semblans a les d'Ormini (pensem que el descens dura, sense córrer, uns 5 minuts, que la galeria central fa més de 5 m. d'alçada i que té una superfície de potser 600 m²). En una gruta com la que presentem la llum és inexistent del tot. Això tan evident és la clau de les adaptacions dels éssers vius que posteriorment esmentarem. A més a més, la humitat hi és elevada i la temperatura poc variable. Aquestes tres condicions són constants i provoquen que els organismes que visquin més enllà de la zona fòtica (amb llum) o vestíbul hagin d'estar perfectament especialitzats per a suportar-les.

Pel que fa als animalons que habiten les caverne els agrupem en tres tipus:

- **Els troglobis** : són aquells que viuen permanentment a l'interior d'una cova (insectes cavernícoles).
- **Els trogòfils**: són els qui hi passen part de la seva vida (rates pinyades).
- **Els trogloxens**: aquells que hi apareixen accidentalment (formigues).

El vestíbul d'Ormini és espaiós, profund i humit. Hi podem trobar una relativament variada vegetació: molles, fetgera, falgueres i àhduc fongs. Els animalons que hi tenim són invertebrats (aranyes, mosquits,...) Ocasionalment podem observar-hi altres animals que hi van a cercar aixopluc o aliment. Aquesta és una zona de transició entre l'ambient de l'exterior i el de l'interior de la caverna. Si enfilem el replà del fons començarem a baixar per un estret però fàcil caminó i en un tres i no res la llum s'esvairà del tot i quedarem immersos en la total foscor de les entranyes de la Terra. Serà llavors quan haurem d'encendre els frontals o lots que indispensablement durement amb nosaltres. A mesura que anem davallant, els ulls van amotllant-se a la penombra i aquesta progressiva adaptació ens permet d'admirar les formes que l'aigua ha donat a tota l'estructura cavernícola. Us assegurem que és una meravella que paga la pena d'ésser contemplada. Al cap d'uns minuts d'emocionantíssim descens ja que sembla que la Terra se'ns engoleixi, arribem a la galeria central. Aquí ja no hi ha cap planta perquè no hi ha gens ni mica de llum. Els invertebrats que s'hi desenvolupen estan perfectament adaptats a aquest ambient tan especial: Han substituït el sentit de la visió per una gran sensibilitat olfactiva i tàctil de les antenes (per això les tenen tan llargues) No tenen quitina (substància proteínica que els acoloreix i protegeix contra la dessecació) i per tant són despigmentats, ja que no cal prevenir-se contra la dessecació atesa l'elevada humitat de l'ambient. Llurs ales són membranoses, sense quitinitzar i els més evolucionats les han perdudes: són terrestres. Ponen ous amb abundants reserves per a les larves ja que els costaria trobar nodriment en eclonar. Aquest fet provoca una important despesa energètica per part dels progenitors i els obliga a pondre'n relativament pocs. Diguem que són "pocs i bons". Efectivament, els que neixen tindran moltes possibilitats d'arribar a

adults: són el que s'anomena estratègics. Endemés, viuen força temps si els comparem amb la resta d'invertebrats de casa nostra. I de què s'alimenten? Doncs han adoptat unes dietes ben especials: són copròfags (s'alimenten d'excrements, de rat-penat per exemple), o bé, necròfags (que devoren éssers morts) o si no micetòfags (menegen fongs). Totes aquestes modalitats alimentàries pertanyen a l'estratègia tròfica anomenada guanofília.

Què us sembla? Interessant, oi? Doncs bé, quan érem a la galeria vam apagar els frontals i romanguerem uns instants en el més absolut silenci. No us podeu imaginar quina sensació!! Se'ns glaçà la sang escoltant l'etern xap-xap de les gotes d'aigua que regalimaven per les parets!!

Fins ara no us hem dit que les coves d'Ormini tenen una accessibilitat molt fàcil car hi ha unes escales i unes cordes que permeten davallar-hi sense tenir cap coneixement d'espeleologia. Aquest fet ha permès que desaperneus hi fessin de les seves: trencar estalactites i estalagmites, guixar les parets... Demanem des d'ací que es RESPECTIN!!

Ens acomiadem fins el proper mes. Si voleu viure una molt bona experiència ja ho sabeu, només us cal un frontal, portar un calçat que no rellisqui, roba vella (és molt fàcil embrutar-se) i una bona dosi d'impressionabilitat!!

PEL PIRINEU, CAL UN PLA ESPECÍFIC

Durant les darreres Jornades d'Arquitectura i Urbanisme de Muntanya, vaig poder constatar la creixent preocupació, de nombrosos arquitectes i urbanistes, de Catalunya i de l'Aragó, davant de les autèntiques "atrocitats" que s'estàn cometent en el camp de l'arquitectura i urbanisme en els municipis de muntanya, dins d'aquesta ampla àrea geogràfica. La manca del reconeixement dels trets diferencials de les zones de muntanya, la manca d'un plantejament territorial específic en les propostes del Pla Territorial General (PTG), porten a pensar en l'oblit per part de les institucions d'un espai únic i vital per a Catalunya com és el Pirineu, que per les seves característiques singulars i unitàries, geomorfològiques, territorials, culturals i econòmiques, necessita amb urgència una planificació a mida, concreta i adequada, ara que encara es poden corregir i evitar desastres urbanístics i ecològics irreparables.

Calen, al meu entendre, unes directrius bàsiques comunes, fruit de la unificació de criteris d'aplicació i d'actuació arquitectònica a muntanya, respectuosos amb el medi i l'entorn, integradors paisatgístics, mimètics, i alhora pràctics i coherents, interrelacionadors de la arquitectura tradicional de muntanya amb l'arquitectura actual i alhora innovadors, amb la finalitat de millorar la qualitat de vida dels habitants de muntanya.

Pirineu
MODES
HOME I DONA

Major, 76, baixos - Tel. 35 29 68 - 25700 LA SEU D'URGELL